

Bastiaan Pippeling overleed na mishande

De blinde veerman

WOUDRICHEM — Wie kent niet de veerdiensten van Woudrichem naar Gorinchem en van Woudrichem naar Loevestein? Deze veerdiensten zijn een begrip in het Land van Heusden en Altena en ver daar buiten. Al sinds het ontstaan van Woudrichem zijn er vele veren geweest, namelijk van Woudrichem naar Gorinchem, Woudrichem-Dalem, Woudrichem-Loevestein, Loevestein-Dalem en vanaf 1717 van Oudendijk naar Gorinchem. Deze vanouds bestaande veerrechten werden medio 1550 nog eens extra versterkt vanwege het door Anna van Egmond en Philips de Montmorency aan Woudrichem verleende Schippersprivilege en waren in economisch opzicht niet onbelangrijk voor Woudrichem.

door
BERT VAN STRATEN

Op genoemde veren hebben al vele illustere Woudrichemmers gevaren. Nog vers in het geheugen ligt Janus Baks, de bij zijn leven reeds legendarische veerman „op Loevestein”. Doch dit veer heeft al eens eerder een merkwaardige veerman gekend, namelijk Bastiaan Pippeling. Vanaf circa 1860 zette deze veerman, ondanks zijn handicap -hij was blind-, bij weer en wind de mensen over en was zeer gezien bij zijn passagiers. Bastiaan Pippeling is door de tijd in vergetelheid geraakt, doch deze veerman, die triest aan zijn einde is gekomen, was zo uniek dat hij in de herinnering van de Woudrichemmers dient te worden teruggebracht. Het wél en wee van deze veerman is voor een deel in 1881 weergegeven in het tijdschrift „Eigen Haard” van de uitgeverij Tjeenk Willink te Haarlem.

De onbekende schrijver van dit artikel, hij noemt zich Joachim, was tijdens het overvaren met het Loevesteinse veer zo onder de indruk dat hij na Bastiaans ongeluk zijn indrukken in bovengenoemd tijdschrift neerschreef en de lezers om hulp vroeg voor Bastiaan. Het ontbrekende deel is verteld door de 93-jarige mevrouw Baks-Pippeling, wonende te Gorinchem. Deze wel zeer vitale oud-Woudrichemse heeft van haar oma, waar Bastiaan is opgegroeid, over het bestaan en wel en wee van Bastiaan vernomen. Indrukwekkend was de wijze waarop mevrouw Baks-Pippeling over de blinde veerman vertelde, vol enthousiasme en genegenheid.

Pacht

De Pippelingen zijn al vanaf het begin van de 18e eeuw in Woudrichem aanwezig. Bekend is de huidige generatie

in de persoon van Jan Pippeling, herbergier van het Cultureel Centrum en een naast de Maas, nabij de jachthaven, gelegen tapperij. De stam van de Pippelingen heeft al honderd jaar het veer naar Loevestein in pacht. Dit blijkt uit een verzoekschrift van Jan Pippeling, overgrootvader van de al eerder genoemde Jan, gericht aan de Koningin in 1907, waarin hij verzocht om minder pacht te mogen betalen, vanwege de geringe opbrengsten van het veer. Dit werd echter afgewezen. Omstreeks 1860 exploiteerde ene Cornelis Pippeling dit veer. Cornelis, gehuwd met Lijntje de Wit, was een oom van Bastiaan, die van jongs af aan bij deze oom en tante is opgegroeid. Ondanks zijn handicap, is hij vanaf zijn jeugd behulpzaam geweest op genoemd veer en op latere leeftijd is hij dit veer geheel zelfstandig gaan bedienen, zij het dat zijn oom de officiële pachter van het veer bleef.

Eén stuiver

Het veer naar Loevestein, „De Henp” genaamd, kon telkens voor een bepaalde periode van de gemeente Woudrichem worden gepacht. Blijkens de verpachtingscondities van 12 februari 1801, het veer werd toch gepacht door Jan Verschuur, diende de pachter onder andere tussen de 18 en 70 jaar oud te zijn, te zorgen voor een deugdelijk vaartuig en vanaf het openen tot het sluiten van de stadspoorten op het veer aanwezig te zijn. Tevens diende de pachter te zorgen dat het vaartuig in goede staat bleef. Voldeed hij hier niet aan dan riskeerde hij zijn broodwinning, omdat de pacht vervallen verklaard kon worden, terwijl toch de jaarlijkse pachtsom in zijn geheel voldaan diende te worden. De pachter ontving voor het overzetten van een vreemdeling één stuiver en voor een burger van Woudrichem vier duiten. Bij hoog water werd het tarief verdub-

beld. Als er door de ijsgang of extreme waterstanden niet gevaren kon worden behoorde een verlaging van de pachtsom niet tot de mogelijkheden. In 1801 diende de pachter voor twee borgen te zorgen, voor Jan Verschuur waren dat Cornelis van Eeten en Johannes Havelaar.

Het was dus dit veer dat Bastiaan in latere tijd voor zijn oom bediende en waar hij de Woudrichemmers, militairen en bezoekers van het kasteel, overzette. Zo ook de schrijver van het artikel in „Eigen Haard” en zijn aanstaande echtgenote. Deze reisden omstreeks 1875 per stoomboot „De Nijverheid” van Nijmegen naar Gorinchem. Omdat „De Nijverheid” een uitwijkmanoeuvre voor een keulse aak moest maken -zeilschepen hadden voorrang boven stoomboten- kwam deze ter hoogte van Loevestein vast te zitten en kon zich niet op eigen kracht loswerken. Al gauw was „De Nijverheid” omgeven door Woudrichemse vissersboten, die graag wat wilden bijverdienen door passagiers aan wal te zetten.

Op aanraden van zijn verloofde, die al eens eerder van Bastiaans diensten gebruik had gemaakt en vriendschappelijke gevoelens jegens de veerman was blijven koesteren, werd een vissersboot aangeroepen hun aan wal te zetten om zo via het veer verder naar Gorinchem te reizen en tevens Bastiaan weer eens te ontmoeten. Na aan de Maasoever te zijn aangekomen werd de veerman geroepen. Volgens de onbekende auteur kwam een stevig gebouwde man van omstreeks veertig jaar met voorzichtige schreden uit een stenen huisje en liep vervolgens een geplaveid pad naar de oever af, alwaar zijn boot was afgemeerd. Hij voelde

